

Tartumaa raamatukoguhoidjate meele- ja häälekandja

Meie Leht

Nr. 3 (6) 12. oktoober 2004

Raamatukogus

*Sa oled mu kodu, Sa oled mu kool,
Sa oled mu mure, sa oled mu hool.
Miks igal hommikul ruttan ma sinna,
võiks ju kohe mujale minna.*

*Ta on mu südames päeval ja ööl,
sest siia käin iga päev tööl
Ma harjund sinuga mu väike sõber,
Kas olgu tervis korras või nõder.*

*Su riulid seismas on sirges reas
ja mina koos teiega nende seas.
Koos teiega on mul nii tore olla,
et võite meid teinekord vaatama tulla.*

*See kogu on väike, nii armas ta mulle,
Kas võiks mõne raamatu laenata sulle
Mu väike sõber, ma vanaks jäänd juba,
Ja tihti meenutan seda tuba.*

Luuletuse kirjutas **Aino Kopp**.
Suure-Konguta raamatukogu juhataja
aastatel 1978-2000, oma armsa
raamatukogu 70. sünnipäevaks 1997.
aastal.

**Lohkva raamatukogu „hõivas“
Kaitseliidu ruumid lk 2**

**Hästi kirjutatud projekt aitas
Melliste raamatukogu lk 3**

**Laeva raamatukogu pole
murdunud ajatuultes lk 4-5**

**Õpi- ja lustitunnid suvelaagris
Palupõhjas lk 7**

**Legendaarne Laine Naarits
teekaaslaste meenutustes lk 8-9**

**Punkt raamatukoguhoidjate
mälumängule lk 14**

**Valik raamatukogupäevade
üritusi Tartumaal lk 15**

SU RIIULID SEISMAS ON SIRGES REAS: Luunja uues raamatukoguhoidja äratav tähelepanu maitsekas ja hubane sisekujundus.

Raamatukogupäevad: 20. kuni 30. oktoobrini 2004

„Avastad raamatukogu – avastad maailma“

Käes on maailma avastamise aeg. Sestap mingem koduõuelt välja, suurele maanteele, metsa taha, mere taha – Euroopasse, maailma. Iga rännak algab koduõuelt. Ja lühim tee iseendani läheb ümber maailma, ütleb filosoof.

Niisiis, mingem kõigepealt üle õue ja avastagem raamatukogu, sest seal on kõikide teede algused.

Ja raamatukogurahvas lubab välja tuua kõik, mis tal maailma kohta varutud: jutud ja lood, pildid ja kaardid, juhised ja näpunäited, reisipäevikud ja üles-tähendused – neilt, kes juba käinud ja näinud.

Raamatukogus on jälgi kõigest ja kõigest: liitunud ja liitumata riikidest, tuntud ja tundmata keeltest, suurtest ja väikestest rahvastest, lindudest ja loomadest, õhust ja veest, maast ja taevast.

**Tulge ja avastage, kutsuvad kodused
Eestimaa raamatukogud!**

**RAAMATUKOGUPÄEVAD
20.-30. OKTOOBRIINI**

*On kujunenud kenaks traditsiooniks,
et raamatukogupäevade raames valitakse
igas maakonnas parim maaraamatukoguhoidja.*

*Seekordne Meie Leht avaldab artikleid
neilt Tartumaa raamatukoguhoidjalt,
kelle seast kolleegidel on võimalus valida
tänavune tiitlipälvija.*

Raamatukogu „okupeeris“ Kaitseliidu ruumid

Lohkva raamatukoguhoidja Lea Tali kirjutab kohaliku kultuurielu kiituseks

Valik on Sinu:

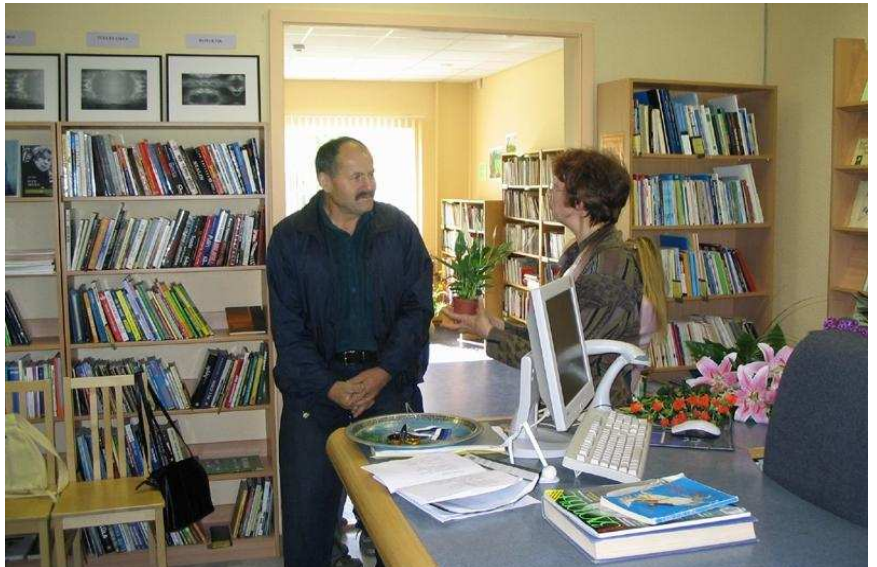
artikli autor Lea Tali kandideerib Tartumaal parima maaraamatukoguhoidja tiitlile

Kui Lohkva raamatukogurahvas vallavolikogus kurtmas käis, et tööpõld kipub kitsaks jääma, oli laiendamise idee idanema pandud.

Kuna neli aastat tagasi asutatud raamatukogul puudus lastetöök vajalik lugemistuba, käisid neelud kõrval asuvate Kaitseliidu ruumide järele. Pealikul sai päritud, ega ta vastu pole, kui raamatukogu need okupeeriks. Suhtumine oli heanaaberlik ja raamatukogu nõukogu ning volikogu kultuurikomisjoni toel olidki asjad varsti niikaugel, et kohalikud ehitusmehed asusid auku seina raiuma. Remondi järel sai raamatufond ümber tõstetud, uut mööblit muretsetud ja lastekaitsepäeval leidiski aset uute ruumide avamispidu.

Kuna meie raamatukogu aknast on näha luuletaja Karl Eduard Söödi sünnikodu, kaunistavad uut lastetuba tema värsside teemal korraldatud joonistusvõistluse võidutööd.

Järgmiseks suuremaks ürituseks Lohkva uues lugemistoas oli juulikuu kirjanduslik päraslõuna. Vestlusingis olid

KOOSTÖÖ KULTUURI HEAKS: Kaitseliidu pealik Rein Aviste tunnustab Lea Tali, et headele naabritele loovutatud ruumidest polegi väga kahju.

Aadu Nikkari Soomest ja Eero Nõmm Rootsist.

Peamiselt oli kõne all vastupanuliikumine Nõukogude perioodi lõpul, juttu tehti ka Põhjamaade praeguse hariduselu puudujääkidest ja muust.

Pärastlõunat ilmestas noorte etlejate kava „Veel pole kadund kõik“, mida on varem esitatud KGB Kongides ja Tartu Linnamuuseumis leinapäeva konverentsil.

Uues toas on lausa lust tegutseda – pidasime maha kooli alguse peo, praegu harjutame instseneeringut H. Chr. Anderseni elust.

Kõik saab toimuda tänu sellele, et Luunjas on kultuurilembene Võim ja Valitsus, kes hoolib ka sellest, et rahval uue lugemisvarast puudu ei tuleks.

Lea Tali,

Lohkva raamatukogu juhataja

Mõned „teravad pisted“ enne aastaaruannet

Rõngu raamatukoguhoidja Laine Meos tunneb rõõmu tunnustavast tähelepanust

LAINA MEOS RÕNGUST: „Kuda nokk loodud, nõnda laulan, aga ikka teisi arvestavalt ja lugupidavalt.“

Valik on Sinu:

artikli autor Laine Meos kandideerib Tartumaal parima maaraamatukoguhoidja tiitlile

Tere!

Mida öelda oma raamatukogu tegevistest selle aasta ihheksa kuu jooksul?

NO-jah-noh! Üheksa kuud... Mhh...! Ega nigu polegi midagi lisada sellele, mis nii Meie Lehes kui valla infolehes juba teada antud.

Või siiski! Mõned pisikesed, aga teravad „pisted“ sellesse „kuube“ ikka tulevad küll veel enne, kui tööaasta saab aruandeks valmis. Ja need väga kaalukad tegemised Rõngu raamatukogu elus on vallavalitsuse ja lugejatepoolne tunnustav tähelepanu. Väljendub see uute ruumide ja sisustuse saamises ja lugejate lubaduses

appi tõtata. Omalt poolt vastan mitmesugustelt kursustelt saadud täiendusteadmiste oskusliku kasutamisega igapäevases töös.

Kuda nokk loodud, nõnda laulan, aga ikka teisi arvestavalt ja lugupidavalt.

Laine Rõngust

Parima maaraamatukoguhoidja tiitlile kandideerivad Tartumaal:

Maret Lukken Ilmatsalu raamatukogust,
Laine Meos Rõngu Raamatukogust,
Anita Priks Äksi raamatukogust,
Aasa Sulg Melliste raamatukogust,
Lea Tali Lohkva raamatukogust,
Virve Tamm Laeva raamatukogust.

Tiitlipälvija valitakse kolleegide poolt Kõrveküla raamatukogus 13. oktoobril toimival seminaril.

Projekt – moesõna või Kratt, kes tassib raha?

Melliste raamatukoguhoidja Aasa Sulg hõiskab kõigile oma uutest tööruumidest

Valik on Sinu:

artikli autor Aasa Sulg kandideerib Tartumaal parima maaraamatukoguhoidja tiitlile

*Tea elunõke
tea elukeerde
siis eal ei satu
sa aiaveerde
Veel enne kui sul
teegi selge
sa rihi rehve
ja mäari telge
Kui leiad üles
sa õige määride
siis rohkem kogud
ka sukasärde
Paul Haavaoks” Külaonulik”*

Hea kolleeg!

On Sul ikka iga päev nii palju mahti, et täiel rinnal hõisata: *Kui kena on kätejäudnud sügis ja kuldne viinakuu!* Tee seda veel enne, kui hakkad eelarve pärast südant valutama – raha paneb suured ja väikesed rattad käima... Kui suuremad rattad, siis ka suuremad rahad. Aga vaat mina olen sellest mängust prii!

Kui nüüd ausalt ära rääkida (mitte küll kõike, ent siiski ka mitte salatseda), tuleb kõneaineks võlusõna “projekt” ja hilis-sügis kaks aasta eest, mil sai pandud idanema mõte küsida raamatukogu renoveerimiseks raha Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele. (Sõnni Siim ju ka kavatses oma suurt saaki sügisest seemnest saada...).

Oli sobiv hetk, sest tookordse hasartmängumaksust rahajagamise prioriteediks oli laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimestega seotu ning regionaalne areng. Taotlusprojekti kokkukirjutamine võttis aega ca kaks kuud ning mahtus 10-le leheküljele. Rahasumma küündis 300000 kroonini. Ja siis algas ootamine. Kõrge komisjon pealinnast teatas eitava vastuse kolme kuu pärast.

Tuli minna uuele ringile. Seekord said vajalikud paberid kokku juba ühe kuuga, sest ka taotletav summa kahanes poole väiksemaks. Ootus taas kolm pikka kuud. Seekordne eitav vastus viis küll projektipõhise rahaküsimise mõtte üpris 0 lähedale. Ja kui Heili Uuk Tartu maavalitsusest ning Meeli Veskus kultuuriministeeriumist ei oleks edaspidist optimismi suutnud süstida, siis poleks ma küll ilmselt kolmandale ringile enam läinud.

Jälle uued paberid, uued hinnapakumised. Komisjon, kellele kuulus lõpliku otsuse langetamine, käis Mellistes oktoobris 2003. Algas taas otsuse langetamise ootus. Ja et seekord oli mul jõulusalmsel iseendal valmis kirjutatud ning hästi peas, siis saabuski 24. detsembril 2003 EAS-st kiri, mis sisaldas siseministri käskkirja nr. 525 rahaeralduse kohta 120000 krooni ulatuses.

Kuna iga projekt peab kindlasti olema jätkusuutlik, siis siia sobis nüüd imehästi taotluse esitamine kultuuriministeeriumile raamatukogu inventari soetamiseks. Seekordne kirjatöö oli üpriski vähem aega-

nõudev ning ilmnes, et ootama ei pidanud ka enam mitte kolm kuud, mil kirjatuvi rõõmusõnumiga pealinnast Tartumaale jõuab.

Kui saabus kevad ja maikuu, algas seniste ruumide raamatutest ja riulitest tühjakstassimine. 25 aastat oli möödas sellest rõõmustavast hetkest, kui raamatukogu sai kolitud uue vastvalminud elamutsooni viietoalisse korterisse.

Nii, nüüd tuleb mälumängu küsimus: Mida soovida oma vihavaenlasele? Vastus: Soovi talle eluaegset remonti.

Otsa lõppes suvi... Lõikuskuul arvasin võivat end hõisata: raamatukogul on täielikult uus ilme. Siinkohal avaldan tänusõnad kõigile headele inimestele ja kolleegidele, kes seda silmitsi või mõttes minuga jagasid.

Loe edasi: 10 käsku, mis kirja pandud Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu koduleheküljel aadressil <http://www.ngo.ee>

Aasa Sulg,

Melliste raamatukogu juhataja

KOLM ON KOHTU SEADUS: Raamatukoguhoidja Aasa Sulg pidi koostama kolm projekti enne, kui kaasaegne Kratt toetusraha Mellistesse tõi.

Õnnitleme septembri- ja oktoobrikuu sünnipäevalapsi

03. september	Marika Soots	53	21. september	Helsi Hammer	58	23. oktoober	Ilme Paris	59
03. september	Aasa Sulg	62	25. september	Anne Freienthal	44	25. oktoober	Aili Annast	42
09. september	Imbi Härson	43	03. oktoober	Ille Edenberg	44	31. oktoober	Helju Kurs	64
11. september	Leili Nurmoja	56	07. oktoober	Veera Orlova	68	Õnne!		
14. september	Riina Gordejeva	39	15. oktoober	Laine Meos	62	Õnne!		
16. september	Viive Vink	42	17. oktoober	Tiiu Rõzova	55	Ja veelkord õnne!		

Esimene rahva asutatud raamatukogu Tartumaal

Laeva raamatukoguhoidja Virve Tamm meenutab värvikalt olnud aegu ja inimesi

Valik on Sinu:

artikli autor Virve Tamm
kandideerib Tartumaal parima
maaraamatukoguhoidja tiitlile

Kallid "Meie Lehe" lugejad!

Teie ees avaneb ühe väikese maa-raamatukogu minevik ja olevik. See on raamatukogu, mis on asutatud esimesel ärkamisajal ja on erinevais ajatuultes vastu pidanud 132 aastat. See on soode ja metsade rüpes asuv Laeva raamatukogu.

Nagu kõikjal Eestis, nii ka Laevas, kasvasid 19. sajandi teisel poolel vajadused kultuuri ja hariduse järele. Kooliõpetaja Christian Märksi eestvedamisel asutati 1865. aastal Laeva Muusika ja Laulu Selts. Seltsi kuulus küla ärksam rahvas: õpetajad, vallakirjutaja, jõukamad peremehed-perenaised, mõisaametnikud jne. Seltsil oli pasunakoor, näitetrupp, hiljem ka koorid. Korraldati pidusid ja näitemüüke koolide ja kirikute abistamiseks.

Rahvas asutab, kroonuvõim keelustab

Kuna kooliõpetajal oli vähe raamatuid kõigi lugemisvajaduste rahuldamiseks, otsustati 1872. a moodustada seltsi juurde raamatukogu. Esimesed raamatud saadi annetustena, hiljem osteti juurde. Nii oli raamatukogu loodud ja tuli võidelda selle püsimise eest. Alates 1886. aastast hakkasid tsaarivalitsuse haldusüksused nõudma raamatukogudelt vastava ministeeriumi väljastatud eksisteerimisluba. Postimees (nr.53, 7. märts 1911) teatab uemate uudiste all raamatukogu kinnipanemisest: "Laeva Laulu- ja Mänguseltsi raamatukogus, mis juba üle kahekümne aasta eest asutatud, pani Tartu kreisiülema noorem abiline 27. veebruaril kubernerile käsul järelvaatamise toime, mille tagajärjel raamatukogu kinni pitseeriti. Kinnipanemine sündinud põhjusel, et raamatukogu ilma tarvilise lubata olnud avatud."

Mis sai edasi? Ka sellest võib lugeda Postimehest (nr.150, 9. juuli 1911): "Kursi-Laevalt ...Et raamatukogu mitte kauaks kinni ei jääks, andis seltsi eestseisus hilja aja eest kubernerile palvekirja ära, milles ta raamatukogu peatset avamist palus. Nüüd on kubernerilt poolt vastus tulnud, milles teatatakse, et raamatukogu avamiseks enne luba ei saa, kui endise kogu ilma tarvilise lubata avamise asi lõplikult ära on harutatud."

TÄNANE PERENAINE: Virve Tamm hakkas 1872. aastal moodustatud Laeva raamatukogu tegusalt juhtima aastal 1991.

Asjaajamine venis sellele vaatamata, et põhikirja järgi oli seltsil õigus raamatukogu pidada. Kubernerilt siiski saadi luba jaanuaris 1912 (Postimees nr.12, 16. jaan. 1912).

Sai üks mure kaelast ära, tuli tegelda kohe teisega:

"...Ei olnud linnul pesakesta, pääsupojal haudepaika, udusulgi uendada, varessulgi valmistada..."

(Kreutzwald "Kaugel näen kodu kasvamas")

Laeva Muusika ja Laulu Seltsil puudus see "pesake", kus teha pillproove, lasta lauludel kõlada, harjutada näitemängu ja panna leivakapi kõrvale ka paar raamatukappi (raamatuid oli tookord 500 ringis). Kõik need aastad kasutati proovideks ja esinemisteks lahkete peremeeste eluruume ja rehetubasid, ka Laeva mõisa rehetuba.

Raamatukogu saab jalad alla

Vaatamata puhkenud Esimesele maailmasõjale, oli 1914. aasta Laeva kultuuri-sõpradele õnnelik aasta – valmis Laeva Seltsimaja (ikka annetustest, kontsertidest ja näitemüükidest laekunud raha eest!). Seal oli lavaga saal, tegelaste riietusruumid, raamatukogutuba, muud vajalikud kõrvalruumid ja isegi rõdu kohaliku koo-rekihi jaoks.

Veidi üle kümne aasta hiljem oli sõja ja tsaaririigi hävingu tagajärjel raamatute arv

kahanenud 207-le ja lugejate arv 35-le. Kuid nooruke Eesti Vabariik toetas raamatukogu tervelt 2500 margaga, mis oli mõeldud sihipäraseks kasutamiseks – uute raamatute ostmiseks (revideerimisakt 14. maist 1926).

1934.a asus raamatukogu juba vallamaja kohtusaalis, sest paari kappi ei mahtunud ära "Noor-Eesti" ja "Looduse" kirjastuste poolt välja antud sarjad, mille järgi oli suur nõudmine, samuti hõbedase ümbrispaaberiga "Nobeli preemia laureaadid". Raamatukogus töötas keegi härra Jürgenson, koolis laenutasid ja hoidsid kogusid korras õpetajad Ksenja Pirn ja Hugo Jüristo.

Punaoptimismi kuldaeg

Teine krahh tabab raamatukogusid Teise maailmasõja ja Nõukogude võimu näol. Tõlkekirjandus kuulutati rahvaväenulikuks ja korjati raamatukogust ära. Laeva raamatukogu kaotas sarja "Nobeli preemia laureaadid", asemele sai vene ja vennasrahvaste kirjandust. Lugejate arv vähenes tunduvalt. Üks oluline muutus tuli ka – raamatukoguhoidja sai palka! See oli küll väike, aga ikkagi samm edasi. Nii sai Laeva raamatukogu juhataja Hugo Jüristo, kellel oli II astme raamatukoguhoidja kutse, 24 rubla kuus teenistustasu.

Pärast sõda alustas Laeva raamatukogu tegevust 1. novembril 1944. Esimene aruanne koostati 21. aprillil 1945. a ja selle järgi oli raamatuid 150, laenutusi 27 (Tartu LRA, f.168, nim.10, t.2,1.49).

Tunda andis väljaõppinud raamatukoguhoidjate puudus. Kümne aasta jooksul käis Laeva raamatukogust läbi 12 juhatajat, kelle töö piirdus ukse lukust lahti keeramisega, tihti ei tehtud sedagi. (Vt A. Paju "Teoreetiliselt ja praktiliselt" Rahva Hääl, 29.märts 1945 ja A. Paju "Laeva raamatukogu ei tööta", Postimees nr.145, 1945).

Tähtis oli, et raamatukogus istuks kehtivale riigikorrale lojaalne inimene. Veel parem, kui ta suutis organiseerida propaganda- ja agitatsioonitööd. Raamatukogus ei puudunud loosungid, välkleht, mis kajastas majandi sotsvõistluse tulemusi – sellega viis ta raamatukogu rajooni parimate kultuuriasutuste hulka. Ja kui tal jutt ka juhtus jooksma (võttis kõikjal sõna, avaldas artikleid kommunistidest aktiivi osatähtsusest raamatukogu töös, intelligentsi osast küla kultuurilise taseme tõstmisel vm. jura), siis nimetati teda ajalehe juhtartiklis kindlasti küla kultuurielu eesrindlaseks.

Järg lk 5.

Fakt populaarsusest: aastal 2002 valiti raamatukoguhoidja Laevas aasta inimeseks

Algus lk 4.

Ja kui tal jutt ka juhtus jooksma (võttis kõikjal sõna, avaldas artikleid kommunistidest aktiivi osatähtsusest raamatukogu töös, intelligenti osast küla kultuurilise taseme tõstmisel vm. jura), siis nimetati teda ajalehe juhtartiklis kindlasti küla kultuurielu ees-rindlaseks. Niisugune juhataja oli Laeva raamatukogul aastatel 1953-1955 täitsa olemas. Mis parata – aeg soosis just selliseid “laia profiiliga” spetsialiste.

Vaatame, kuidas tuldi toime põhitööga. Laeva külaraamatukogu kuuaruandest märts 1953 saame teada, et raamatufond oli 2200 eksemplari, lugejaid 102. Laenuvõtte osas on eraldi lahtris ära märgitud poliitiline kirjandus üldse, Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini teosed (neid on kuu jooksul laenutatud 31!), põllumajanduslikku kirjandust 51, tehnilist 15, ilukirjandust 205, lastekirjandust 93 ja loodusteaduslikku 9. Muu töö: ilmunud 2 numbrit seinalehte, ettelugemisi-vestlusi 2 (osavõtjate arv 18).

Laeva raamatukogu maikuu 1953 tööinformatsioon: laenutusi kuu jooksul 503; uusi lugejaid värvatud 19; likvideeritud üle 30 iganenud lugeja, kellel olid raamatud olnud käes 4 ja enam kuud (Ei saa aru! Ega neid ometi maha ei lastud?); lõpule viidud raamatute ümberliigitus liikide 6 ja 63 osas. Muu töö: remont jäi tehnilistel põhjustel tegemata; üks raamatuväljapanek seoses ajakirjanduse päevaga; seoses kevadkülviga viidud põllutööbrigadides läbi raamatust katkete ettelugemisi kuuel korral; raamatukogu juhataja isiklikult (!) viis läbi 2 brigaadi tootmisnõupidamist ja ühe vestluse teemal “Kuidas me organiseerime tööd kevadkülvil läbiviimiseks lühima ajaga”. Vestlust kuulas 17 kolhoosnikku.

Tee ja töö kaosest eesrindluseni

Eeltoodust võime järeldada, et “kogu aur läks vile peale”. Raamatukogu asus endiselt ühes väikeses kitsas ruumis, kus raamatud olid tuubitult kinnistesse kappidesse mitmelt realt ning vajaliku raamatu kättesaamine oli võimatu. Liigitust ei olnud ollagi. Sellises kaoses alustas 1. märtsil 1956 tööd Evi Pikat (hiljem Jakobson), kes tõi elule tagasi praktiliselt juba hääbumas raamatukogu.

Arengu sovhoos (direktor Edgar Kos-tabi) remontis ruumid; sovhoosi puusepp Eduard Annus meisterdas vanade koitanud kappide asemele riulid, kuhu raamatud paigutati juba liigitatult. Kuna Evi oli algaja, jagas talle meetodilisi juhendeid tollane rajooniraamatukogu juhataja Helmi Kurut, kes käis ka tihti kohapeal. Muretseti uuemat kirjandust, telliti aja-

lehti-ajakirju, akende ette osteti kardinaid ja maja ümber olid lillepeenrad. Kasvas lugejate arv, sest raamatukogu oli alati avatud. 1959. aastaks oli raamatufondi suurus 5815 eksemplari, lugejaid 552, laenutusi 10756.

Nagu paljud kolleegidest teavad, ei olnud need aastad kerged, sest endiselt oli esikohal mõttetu kampaania, küttepuid pidi ise metsast koju organiseerima, lühikeseks lõikama ja peenikeseks lõhkuma, käima kolkakülades elanikke ja elajaid loendamas jne. Evi tuli selle kõigeiga toime, lisaks sellele organiseeris kohtumisõhtuid, alustas raamatukogu kroonika koostamist. 1981. a omistati Laeva raamatukogule “Eesrindliku raamatukogu” nimetus. Evi jäi raamatukogule truuks tervelt 35 aastaks. Kahju, et pärast pikka ja viljakat tööperioodi said elumured tema üle võidu...

Laeva raamatukogu kaasajal

Mina töötan raamatukogus alates 1991. a Tänu kõikvõimalikele kursustele ja koolitustele, keskraamatukogu töötajate ning kolleegide abile sain üsna kiiresti jalad alla. On olnud paremaid ja halvemaid aegu, on olnud rõõme ja muresid – nii nagu elus peabki olema.

Kordaminekuteks pean seda, et raamatukogu on kaks korda kolinud ja sellega seoses saanud paremad ruumid. Kümme aastat edukat tegevust näitetrupiga andis positiivseid elamusi nii mulle kui truppi liikmetele ja publikule. Meenu-tan siinkohal Robert Holdenit: “Ärgem laskem oma huvisid, hobisid, loovat annet maha suruda majanduslikel oludel, üle-materiaalseeritud maailmal, kasvatage ja arendage rõõmumeelt. Meie kohustus on armastada naeru ja nalja kaitsmaks maailma ületõsiduse eest.”

Näidendi lavastamiseks ja muuks tegevuseks olen fondidest raha saanud 14 korral kokku 50300 kr. On olnud kohtumisi tähelepanuväärsete inimestega ja õnnestunud üritusi: kohtumine Ilmar Särģiga, Aili Pajuga, Tiia Toometiga, Contraga, Ruitlasega, Kauksi Üllega; kohalike ravimtaimede näitus, väljapanek “Laeva ajalugu sõnas ja pildis”, vanade trükiste näitus, kollektsoonide näitus jne. Õpilastega olen käinud kirjandusmuuseumis, O. Lutsu majamuuseumis, Kroonpressi trükikojas ja Tartu Mänguasjamuuseumis. Vanemate klasside õpilastele toimus infootsingu võistlus, lasteaialastele korraldan aeg-ajalt ettelugemisi.

Meeldiv on märkida, et sellel aastal sai raamatukogu uut mööblit: neli uut riulit, kolm arvutilauda ja kolm kontoritooli. Oli ka aeg, sest viimati saime mööblit 1992. a (19 tooli); Tammelinna raamatukogust

sain 8 kasutatud riulit ja Lutsu raamatukogust üle 350 eksemplari väliseesti kirjandust. Vallavalitsus on igal aastal suuren-danud raamatute ostmiseks minevat summat.

Kodukandi rahvapärимused on jõudnud raamatulehekülgedele

Õpilaste töö kergendamiseks olen koostanud bibliograafilisi- ja soovitus-nimekirju. Kogun ja süstematiseerin koduloolist materjali. Sellest suvest on see töö natuke kergem – internetis on olemas digiteeritud ajalehtede leheküljed aadressil dea.nlib.ee. Kallid kolleegid, kasutage seda võimalust! Eriti palju artikleid on Vönnust, Puhjast, Rannust, Alatskiviilt...

Kuna pidin kogu aeg õpilastele otsima kohalikke vanasõnu, mõistatusi jne, siis kahe viimase aasta jooksul tegelesin ka rahvapärимuste kogumisega ja panin kokku raamatuks “Igas talus oma taar. Rahvapärимusi Kursi ja Äksi kihelkonnast”. Viimaste andmete järgi on see juba köitmisel.

AIP – on või ei ole?

Kuna raamatukogus on ka AIP, siis sellega seoses on olnud nii negatiivseid kui ka positiivseid emotsioone. Hakkasin AIP-d organiseerima juba 2000. aastal pärast seda, kui raamatukogu tehti kaks korda tehnilistest vahenditest tühjaks. Uus arvuti oli olemas, ka kasutatage registreerimise vihk, kinnitatud arvuti kasutamise eeskirjad, käisin AIP tugiisikute koolitusel. Arvuti oli pidevalt kasutusel.

Olen abistanud nii lapsi kui täiskasva-nuid internetis orienteeruma. Ometi pidin mõnede vallavalitsuse töötajatele mitu aastat järjekindlalt tõestama, et raamatukogus on AIP. Lõpuks printisin Vaata Maailma kodulehelt välja AIP nimekirja ja asukohad. Sellel aastal sai raamatukogu Sihtasutuselt “Vaata Maailma” kingituseks arvutikomplekti ja ID-kaardi lugejad.

Nalja teeb niisugune asi, kui isenesestmõistetavaid asju tuleb tõestada. Veelgi suurem üllatus oli, et 2002. a valiti mind aasta inimeseks Laevas, kusjuures ettepanekus märgiti kõrvuti näiteringi tegevusega ära ka AIP loomist.

Aastad lähevad, ajad muutuvad ja õn-neks endised ununevad. Praeguseks on olemas meeldiv koostöö nii vallavalit-susega kui ka teiste instantsidega.

Statistikat ma ei paku teile, sellega tegeleme aasta lõpus. Millega siis lõpe-tada? Mis muud, kui soovin kõigile edu oktoobris algavateks raamatukogupäeva-deks ja meeldivaid avastusi raamatumail.

Virve Tamm,

Laeva raamatukogu juhataja

Raamatukogutöö on üks väga armas töö

Raamatukoguhoidja Maret Lukken näeb edu panti koostöös ja uutes teadmistes

Valik on Sinu:

artikli autor Maret Lukken kandideerib Tartumaal parima maaraamatukoguhoidja tiitlile

Raamatukogutöö on üks väga armas töö, eriti maaraamatukogus. Olen seda alati öelnud ja jään selle juurde ka praegu. Usun, et seda ei pea ma kuidagi hakkama tõestama.

Teadagi on seegi, et meie töö tekitab kõige vähem stressi, on kõige väiksema kaadri liikuvusega... Häid omadusi on teisi. Kas on mõtet rääkida sellest, kui raamatukokku saabub pakk uute raamatutega: siis avan selle peaaegu kätevärinal ja uudishimust, mida pakk sisaldab. Lisaks minu armsad igapäevased lugejad, nii lapsed kui täiskasvanud, tunnen neid nägu- ja nimepidi. Ja ootan neid...

Raamatukogu välimus kosub jõudsasti

Juba paaril viimasel aastal on olnud Ilmatsalu raamatukogu märksõnaks „remont“. Unistus kenast ja kaunist kultuuriasutusest on ilmselt kõikide unistus. Kuna rahaliste vahendite vähesus annab igal pool tunda, siis on meie raamatukogu oma eelarvesse viimastel aastatel saanud ainult õige veidike remondiraha. Eelmisel aastal vahetati aknad, aasta varem remonditi katus ja puidust katuseääred. Sel aastal oli jällegi põhjust rõõmustada, sest kavas oli remontida siseruumid: värvida seinad-laed, lihvida-lakkida puidust põrandad, uuendada elektrisüsteem ja valgustid. Lõpuks, ümberehituse tulemusena saadi veel väga ilus tualett- ja kõrvalruum. Olen väga rahul ja selle eest suur tänu Tähtvere vallavalitsusele, sest selleks aastaks planeeritud tööd on tänaseks ka lõpetatud.

Järgmiseks eelarveaastaks on vaja planeerida välisfassaadi remont koos ukse vahetusega ja majaesise kõnnitee uuendamisega. Kõik see võtab päris palju energiat, kuid asi on kindlasti seda väärt.

Tellimiseelistus laste- ja teatmekirjandusele

Raamatukogu selle aasta sisulise töö eesmärk on suurendada uuema lastekirjanduse osakaalu. Et saaksid tellitud enam- vähem kõik ilmunud raamatud, mis mõeldud lastele. Erilist tähelepanu pööratakse ka teatmeteoste tellimisele. Eks ikka sel-eks, et infovajajale kiiresti infot leida. Raamatuid on arvutisse sisestatud nii-pal-

MAARAAMATUKOGUS ON TORE TÖÖTADA: Ilmatsalu raamatukogu juhataja Maret Lukken.

ju, et laenutus Urramiga käib lahedalt juba teist aastat.

Koostöö on tulemuslikkuse alus

2004. aastal oli raamatukogus juhendada-õpetada kolm praktikanti: Triin Rajalo, Silja Lorents ja Sigrid Kapp – kõik Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduste osakonnast.

Pidevalt on väljas olnud raamatunäitusi nii lastele kui täiskasvanuile. Parimad on olnud: Helga ja Enn Nõu looming, Ellen Niidu ja Eno Raua raamatute väljapanek lastele, "Tunne iseennast" teismelistele jne.

Kõik suuremad üritused, mida oleme kavandanud, on hästi korda läinud. Traditsiooniks on saanud lasteaiga kahasse peetav sõbrapäeva luulehommik, samuti emakeelepäeva ja rahvusvahelise lasteraamatupäeva tähistamine. Nendel üritustel läbiviimisel on abiks raamatusõprade ringi liikmed. Koolivaheaegadel loeme järjejutte ja tutvume uute raamatutega. Igal aastal tutvustame septembris I klassi õpilastele raamatukogu – saame uusi lugejaid juurde. Sel aastal tutvustasime praktikandi Sigridi abiga Eno Raua elulugu ja loomingut. Tähtsad on veel raamatukogupäevad, kus on nii huvitavaid üritusi, kui ka igasugust reklaami raamatukogule.

Aasta parimaks ürituseks pean kohtumist kirjanike Helga ja Enn Nõuga. See oli väga südamlilik ja helge õhtu. Kuulajaid oli palju, kohal oli ka valla

esindus eesotsas vallavanemaga. Näituse kirjanike loomingust aitas välja panna praktikant Triin. Kõigile pakuti kohvi, kringlit ja üritus oli rahvale tasuta.

Koostöö kohaliku kooli ja lasteaia on olnud suurepärase. Valla suhtumine raamatukogu töödese-tegemistesse teeb ainult rõõmu. Osalen ise valla sotsiaal-, kultuuri- ja hariduskomisjoni töös. Tähtis on arvestada üksteisega ja olla sõbralik, abivalmis ja koostööaldis.

Õppimine õpetab kolleege tundma

Praeguse aja modernset sõnapaari "elukestev õppimine" tuleb võtta väga tõsiselt.

Tundsin mõni aasta tagasi, et tööga hästi toime tulla ja tasemel olla, on vaja end erialaselt täiendada. Seda eriti infotehnoloogia alal, et rahvale kasutamiseks mõeldud internetipunkti arvuteid korras hoida ja ka kasutajaid juhendada. Koos meie maakonna kolleegide Ille, Imbi, Olga, Sirje ja Kairitiga õpime koos Viljandi Kultuuriakadeemias. Algasin neljas aasta õpinguid. Omal poolt võin öelda, et vanus ei loe midagi. Noored kolleegid lihtsalt mõjuvad nii värskendavalt. Hoiame väga kokku, abistame üksteist materjalide otsimisel ja konspektide koostamisel. Kõige tähtsam on alati õigel ajal kohal olla, midagi ei maksa edasi lükata, siis sujub kõik hästi. Oleme erialaselt väga palju õppinud ja teada saanud. Olen ka oma kolleeg-kursusekaaslasel palju paremini tundma õppinud ja võin öelda, et nad kõik on väga edasipüüdlid ja toredad inimesed nii oma töös, kui õppimises.

See oli lühidalt väike ülevaade raamatukogutööst Ilmatsalus. Tahan ise ka väga teada, mida kolleegid teevad ja mida huvitavat on toimunud teistes raamatukogudes toimunud. Mul on alati hea meel, kui kuulen, et mõni raamatukogu on saanud uued ruumid või remondi. Ootan juba pikisilmi, milline tuleb Elva uus raamatukogu ja kas Kallaste ikka saab remondi või ei. Raamatukogud peavad olema ilusad, mõnusad, kodused koos rõõmsameelse ja abivalmis töötajaga. Lugeja peab tundma, et just tema on siia kõige rohkem oodatud – siis tuleb ta raamatukogusse nii lugema kui üritustele.

Soovin kõikidele kolleegidele särast silmadesse, jääge ikka iseendaks ja truuks oma töökspidamistele!

Sisukaid lähenevaid raamatukogupäevi!

Ilmatsalu raamatukogu juhataja

Maret Lukken

„Raamatukoid“ kohtusid suvelaagris Alam-Pedjal

Äksi raamatukoguhoidja Anita Priks meenutab toredaid õpi- ja lustitunde

Valik on Sinu:

artikli autor Anita Priks
kandideerib Tartumaal parima
maaraamatukoguhoidja tiitlile

29. juuni hommikul Tartus bussi ronivat raamatukogurahvast vaadates kippus küll mulje jääma, et minnakse kuhugi kaugele ja vähemalt nädalaks – nii palju kotte ning kompe oli kõigil kaasas.

Vale puha! Algamas oli hoopis kahepäevane Tartumaa raamatukoguhoidjate suvelaager Alam-Pedja looduskaitsealal Palupõhjas.

Esimese peatuse tegime Laeva rahvamajas, kus vallavanem Väino Kivirüüt pajatas kokkutulnuile Laeva valla minevikust, olevikust ja tulevikust. Kohalik raamatukogugi sai kiidusõnu kuulda! Kunstiliseks meelelahutuseks laulsid ning tantsisid üliinnukad Laeva lasteaia mudilased. Järgnes Eve Tootsi põhjalik ülevaade viimastel aastatel ilmunud loodusteaduslikest raamatutest. Kuulajail tuli vaid kurvalt pead vangutada, sest nii palju head ja vajalikku kirjandust jääb rahupeudusel sageli tellimata! Loomulikult tutvuti ka Laeva raamatukoguga ja selle juhataja Virve Tamme peatselt valmiva ning enamiku arvates meeletut tööd nõudnud kogumikuga Kursi ja Äksi kihelkonna rahvapärimestest.

Peale mõnusat lõunat Kärevere teemajas võtsime taas suuna Alam-Pedja looduskaitsealale. Kilomeetreite kaup

auklikku kruusateed viis laagrilisi tsivilisatsioonist üha kaugemale ning kaugemale metsasügavustesse, kuni tee äkitselt otsa sai ja rahval tuli oma kompsudega bussist välja kobida. Olimegi jõudnud Emajõe kaldale Palupõhja külla! Vastu võttis meid kohalik perenaine Pille Tammur, kes andis kohe ka esmaülevaate põnevalt mitmekesistest majutamismõistetest. Eksootilisemaks peavarjuks osutus vana maja, mille seinad ning laudvooderdise vahel parajasti tuhatkond nahkhiirt oma järeltulijaid kasvatas. Jäi mulje, nagu oleks vähemalt pooled nahkhiiremammad oma lapsukesi lausa füüsiliselt karistanud. Oh, millist valju piiksumist, krobinat ja nahkhiirte sealt lakkamatult kostis!

Veel oli laagriliste käsutuses jalgpalliväljaku mõõtu lõkkeplats, aidad ning muidugi jõekaldal asuv suitsusaun.

Laagrikava oli vaheldusrikas

Juba toimuski pidulik laagri avamine ja päevakorra tutvustamine. Järgnevalt rääkis Pille Tammur laagripaiga võimalustest ning käitumisnormidest. Pikemalt tuli juttu meid ümbritseva kaitseala loomisest ja kohaliku looduskaitseühistu “Kotkas” tegevusest. Saime teada sedagi, kuidas elada sõbralikult koos loodusega niimoodi, et mõlemad pooled rahul oleksid.

Edasi läks sõnajärg võõramaa külaliste kätte. Uudiseid Soome Jyväskylä valla raamatukogudest pajatas Kaisa Hillebrand, lugemise edendamiseks Saksamaal tegi põhjaliku ettekande Tartumaa raamatukogude ammune sõber Rolf Manfred Hasse. Eesti kolleegides tekitas küll

pisukest kahtlust sakslaste entusiastlik usk, et laste raamatukogus õõbimine neid ka rohkem raamatuid lugema mõjutab...

Järgmiseks külaliseks oli raamatukirjutaja ja vandersell Marko Kaldur, kes pajatas oma mitmetest reisidest mööda Eestit ning neist inspireeritud raamatust “Rännates läbi Eestimaa”. Teemaarendusena toimus üldine arutelu meie loodusreservaatidest ja nende puutumatus vajalikkusest.

Õhtu jätkus traditsioonilise laagrilõkke ning vorstide grillimisega. Videviku saabudes jagunes rahvas huvidele vastavalt rühmadesse. Kes söötis lõkke ääres sääski, kes kuulas nahkhiirte nahkhiirte... Omapärast elamust pakkus soovijaile suitsusaun, kust õhtu edenedes üha rohkem eeväilikkonnas raamatukogutöötajaid juuste lehvides Emajõe poole end karastama kihutas. Romantilise jalutuskäigu võis teha mööda soode vahel looklevat külateed, kus meeleolu aitasid luua pidevalt üle peade lendavad kurvitsad, võsas laksutavad ööbikud, valged soovõhad, miljon teekraavis helendavat vesikuuseõit ja mitmed Fred Jüssi fotosid meenutavat hüljatut talu.

Esimese laagripäeva lõpetas nn. öölaulupidu koos kolleeg Priit Lainestega, kes kõik viisipidajad ja laululembid naised kuni poole kolmeni lõõritama meelitas.

Tubaste töötajate seiklus soos

Tänavuse suve üheks eripäraks on aga tõsiasi, et vaid harva on ilm suutnud kaks päeva järjest kuiva pidada. Nõnda selgus ka meie teisel laagrihommikul, et selle päeva tippmoeks kujunevad botikud – nimelt rabistas tinahallist taevast pidevalt parajat seenevihma. Veidi vettinud hommikusöök turgutas küll tubase tööga harjunud rahva meeli, kuid järgnev pakkimine ja varanduse bussi tirimine viis nii mõnelgi laagrilisel uuesti tuju alla. Peale pikka ja põhjalikku hääletusprotsessi otsustasime siiski koos loodusjõude trotsida ja hommikupoolikuks kavandatud jalgsimatka mööda Selli-Sillaotsa õpperada ette võtta. Veidi lirtsuvaks see matk küll kujunes, kuid üle Emajõe soo ning raba looklevat rada ümbritseva looduse ilu ei suutnud miski vähendada.

Mõne tunni pärast jõudsid kõik matkajad ja muidu laagrilised tagasi Tartusse ülimalt rahulolevatena, sest selja taha jäid kaks fantastilist suvepäeva Eestimaa kauni looduse keskel. Kahju ainult, et järgmine raamatukogutöötajate suvelaager alles aasta pärast toimub!!!

Äksi raamatukoguhoidja **Anita Priks**

RAAMATUKOGUHOIDJAD PALUPÕHJAS: Anita Priks (fotol keskel) nautis suvelaagris kolleegide seltsis nii asjalikke ettekandeid kui lustlikke ettevõtmisi.

Meenutusi raamatukoguhoidja Laine Naaritsast

„Mälestused Lainest on väga meeldivad ja sunnivad mõtlema inimesele, saatusele.“

Isiksus

*Tunde tasa lööb aegade kell,
Alles jäänud mälestus soe ja hell.*

Selle aasta 7. augustil oleks Laine Naarits, kauaaegne Lähte raamatukogu juhataja ja minu ema, saanud 80-aastaseks.

Lapsena olin sageli ema töö juures, õppisin varakult raamatuid lugema ja neid hindama ning hoidma. Samuti said selgeks lihtsamad tööd: raamatukaartide kirjutamine, templete löömine ja hiljem ka raamatute laenutamine. Ema oli minu jaoks suur autoriteet. See oli kuidagi loomulik, et läksin Tallinnasse raamatukogundust õppima ja minust sai hiljem tema töö otsene jätkaja Lähtel.

Aeg on kiiresti lennanud. Nüüd olen juba ise üle 30 aasta raamatukogus töötanud. Viimasel ajal olen hakanud meelde tuletama oma ema õpetusi. Palusin ka teda tundnud inimestel minuga oma mälestusi jagada. Vestlesin mitme endise lugeja ja kolleegiga, kes teda mäletavad suhtelisalt ja rõõmsameelse inimesena, kellega oli huvitav vestelda loetud raamatutest ja üldse ilmaelust. Tal oli terav silm avastamaks elu kitsaskohti ja oma arvamus kõige kohta. Paljulugenuid inimesena omas ta avarat maailmapilti, oli mõistev, elujaatav, ilu ja harmooniat otsiv. Ta oli väga energiline ja loov natuur.

Neiuna omandas minu ema dekoratiivvaibakuduja eriala, aga saatuse tahtel leidis ta töö hoopis Vedu raamatukogus. 1955.aastal asus ta perekondlikel põhjustel tööle Lähte raamatukokku, kus töötas pensionile minekuni – 1986. aasta sügiseni. Temas oli nii palju energiat, et kui Avangardi raamatukogu ootamatult ilma töötajata jäi, oli tema kohe nõus veel pensionieaski armastatud tööd tegema väikeste vaheaegadega kuni 1994. a. sügiseni. Pensionipõlves oli ta Lähte raamatukogus igapäevane külaline ja kui mul tekis vajadus seminarile, kursustele või arstile minna, oli tema alati nõus mind asendama. Kokku sai emal raamatukogus töötatud üle 43 aasta.

Teen Lähte raamatukogu kroonika põhjal lühikese kokkuvõtte ema suurematest ettevõtmistest.

Raamatukogu toodi Saadjärve MTJ klubi juurde 1955.a mais. Koostöös tollase klubi juhataja Maie Mäesepaga korraldati mitmesuguseid üritusi. Emal olid

LAINA NAARITS:
7.8.1924 – 11.10.1998

head organisatorivõimed ja oskused inimesi innustada ning esinema panna. Näiteks O. Lutsu 70. sünniaastapäevaks valmis väike lavastus "Koolipõlv ja poisiga", L. Koidula 115. sünniaastapäeval kanti ette "Kosja viinad", A. Kitzbergi 100. sünniaastapäeval etendus "Punga Mart ja Uba Kaarel". Eriti põnevad ja külastajaterohked olid aastatel 1958 - 1962 korraldatud nn. kirjanduslikud kohutud. Sellised kohtureglitele ülesehitatud raamatu- ja raamatuarutelud toimusid näiteks O. Toominga raamatu "Perekond Kirretid", A. H. Tammsaare "Tõe ja õiguse" IV osa, V. Grossi romaani "Müüa pooleliolev individuaalelamu" ja M. Undi "Võlg" ainetel. Igal aastal organiseeris ta mitmeid kohtumisi tuntud kirjanikega, raamatuarutelusid lugejatega, raamatu- ja käsitöönäitusi. Lisaks sellele oli ta rahvasaadik ja täitis palju mitmesuguseid ühiskondlikke ülesandeid.

Kuna raamatukogul polnud oma ruume, pillutati teda ikka uutesse ja uutesse kohtadesse. Ema elas üle 6 suuremat raamatukogu kolimist. Lisaks kõigele lõpetas ta 1968. aastal töö ja laste kõrvalt kaheaastased näitejuhtide kaugõppe kursused Tallinnas ENSV Rahvaloomingumaja juures, kusjuures ta sai kursusetöök olnud lavastuse eest väga hea hinde. Mäletan, et ta korraldas koostöös õpetajatega üritusi ka lastele, juhendas mitmesuguseid ringe.

Kuidas ta seda kõike küll suutis kahe väikese lapse kõrvalt, jääb mulle siiani mõistatuseks. Mina jään oma tegemistega ikka tema varju, mõned kohalikud inimesed on mulle seda ettegi heitnud,

aga ju olen ma lihtsalt teistsuguseks loodud.

Mälestusi Laine Naaritsast

Tartu rajooni keskraamatukogu endine direktor Tiiu Erlemann:

"Mälestused Lainest on väga meeldivad ja sunnivad mõtlema inimesele, saatusele. Kohtusin Lainega juba 60. aastate alguses. Ta oli oma ametisse väga tõsiselt suhtuv, arutlev ja huvitus igast elukorraldusest. Lugejasoove rahuldades oli ta väga korrekne, pidas tähtsaks ka raamatute õigeaegset tagastamist – jälle eeskujuteistele. Olude sunnil pidi raamatukogu sageli vahetama ruume ja asukohta.

Raamatuid teadis Laine arvatavasti kõige paremini rajoonis, arvestus oli alati ülimalt korras. Ja inventuure tegi tegelikult, mitte ainult paberil.

Raamatukogus võis sageli kohata väikesi abilisi Evet ja Hardit. Nii jätkaski ema ametit tütar Eve Toots.

Suured ettevõtmised olid kirjanduslikud kohtud, mida korraldati mitu. Eriti mäletan Laine muretsemisi Villem Grossi "Müüa pooleliolev individuaalaja" läbiviimisel. Tunnistajaid tegelasi oli palju, abistas rajooni rahvakohtunik Alviine Kiirats, tekstide osas rajooni raamatukogu. Lähte raamatukogu oli üks raamatuiirituste korraldajate esireas olija.

Laine võttis vabatahtlikult oma hoole alla ka uue raamatukogu ja selle töötaja juhendamise.

Laine Naarits oli hea ja südamlik kolleeg mulle ja ka teistele raamatukoguhoidjatele."

***

Järvselja raamatukogu juhataja Ene Runtel:

"Mina puutusin sinu emaga esmakordselt kokku 1962.a sügisel. Asusin Kärkna raamatukogu looma... Hästi on mul meeles käik Lähte raamatukokku... Ema – kaunis mustapäine naine – toimetas riiulite vahel. Samas askeldasid kaks väikeset last, ju üks nendest olid sina. Ma natuke imestasin, et lapsed sealsamas põrandal mängimas. Tema vist vabandas, et pole lapsi kuhugi jätta... Minu Kärkna oleku aeg oli iirike. 1963. a. lõpus lahkusin sealteadmisest. Lainega kohtusime seminaridel ja ikka küsis ta, kuidas läheb? Olime kui vanad tuttavad..."

Aeg on teinud oma töö, palju on ununenud, kuid Sinu ema on silme ees sellisena nagu tookord ammu seal raamatukogus." Järg lk 9.

“Raamatukoguhoidja Laine on meelde jäänud sooja ja sõbralikuna.”

Kärkna raamatukogu endine juhataja. Milvi Sihv:

Algus lk 8. “Esimene kohtumine Lainega oli 1975. a. suvel, mil käisin tut-vumas oma tulevase töökohaga Sojamaal. Kuna Lähte- Kärkna raamatukogud moodustasid nn. paarisraamatukogu, siis said meist kolleegid. Töötasime koos kuni 1986. a sügiseni, seega 11 aastat.

Laine oli rõõmsa hingega inimene, kelle seltsis oli hea ja kerge olla. Õppisin temalt nii töö- kui elutarkusi. Töösajades oli ta täpne ja nõudlik. Uuenduste suhtes oli Laine ettevaatlik. Ta ei läinud kohe nendega kaasa ning jäi oma arvamuse juurde, põhjendades seda.

Meie mõttemaailmas oli palju ühist, mis meid lähendas. Arutlesime raamatute üle, mida olime just äsja lugenud ja avaldasime mõtteid nähtud filmi või teatrietenduse kohta. Lainega ei olnud kunagi igav.

Lainel jätkus energiat teha meelde jäävaid üritusi oma lugejatele. Nii mõnigi inimene leidis tänu nendele tee raamatukokku.

Laine oli sõbralik ja suhtlemisaldis inimene. Ta oli inimene, kes andis palju teis-tele, ootamata midagi vastu. Ta armastas ilu ja inimesi. Helge mälestus Lainest elab minu hinge.”

***

Elina Visnapuu:

“Läksin tööle Äksi 1979. aastal. Saime Lainega kohe headeks sõpradeks. Mitmed raamatukogu üritused (nagu kohtumine R. Kaugveriga) on jäänud pikaks ajaks meelde. Vaatamata suurele vanusevahele me sobisime hästi. Ta oli väga osavõtlik – kui mul oli muresid, siis sai temaga rääkida. Sageli kutsus ta mind endale külla torti sööma. Käisin tema pool televiisorit vaatamas. Ta õpetas mind elu nägema laiemalt: et on olemas “jäämäe veealune pool”. Laine juhtis autot ja nii me käisime koos Saadjärvel ujumas. Ta ütles, et suve jooksul tuleks teha minimaalselt viiskümmend suplust. Need olid ilusad suveõhtud.

Mäletan, et Laine vihkas mõttetut jutuvada ja suurt seltskonda. Ta oli tagasihoidlik ja delikaatne, tõeline kultuuritöötaja ja tõeline daam. Samuti võiks tema korrapärane käekiri kõigile eeskujuks olla. Mäletan, et kui oli talv, siis käis ta varem Äksis raamatukogu ruume kütmas, et lugejate tulles oleks ruumis normaalne temperatuur. Laine lõi kaasa ka soovhoosipõllul, kui oli rabarberikoristamine – ta oli üks kiiremaid.

Minu elu on palju vaesemaks jäänud. Pole enam head sõpra...”

***

Äksi raamatukogu juhataja Anita Priks:

“Konkurss Äksi raamatukogu juhataja kohale toimus traagiliselt 28. septembril 1994 – Estonia katastroofi päeval. Vallamajast tagasi saabudes õnnitles Laine Naarits mind rõõmsalt uue töökoha puhul ja näitas ära veel mõned tööga seotud nõksud, lubades edaspidigi hea nõuga abiks olla, soovides edu tulevases ametis ning kiirustas siis koju.

Ja veel mõned praegu pähe karanud meenutused: su emale meeldis hirmsasti oma lugejatega arutada uusi raamatuid ning kõike põnevat, mida ta ajakirjadest lugenud või kuskilt kuulnud oli. Eriti huvitasid teda igasugused paranormalsed juhtumised. Mõnikord sai neid hea tükk aega koos lahatud ja järeldusele jõutud, et miks ei või niisuguseid asju tõepoolest juhtuda. Teda iseloomustas ääretu positiivsus – mitte iialgi polnud ta pahas tujus ega virisenud halbade asjade üle. Seda tuleks meil küll temalt õppida!”

***

Lugeja Pille Pärnalaas:

“Raamatukoguhoidja Laine on meelde jäänud sooja ja sõbralikuna, kes alati lahkest soovitas uudiskirjandust.”

Mäletusi emast – tööalaseid ja isiklikke

Emale meeldis, et raamatud riulis ilusti rivis oleksid. Selleks tõmbas ta nad riuli esiäärde ja patsutas siis käega ühtlaseks. Talle ei meeldinud, kui raamatud olid segamini, isegi kaldu pidid nad olema alati vasakule poole. Mulle õpetas ta, et kui näed lahtist lehte või katkist kohta raamatul, paranda see kohe ära, hiljem on seda hoopis raskem teha. Lagunenud raamatuid ta avariiulisse ei pannud, hoidis eraldi, et vaadata, mida annab veel parandada, mis kuulub aga kustutamisele.

Emale meelest oli raamatukogu kultuuriasutus, mis peab lugejaid ka esteetiliselt kasvatama. Samuti ei lubanud ta raamatukogu templit kuidas juhtub lüüa, ikka pidi vaatama, et see teksti või pildi peale ei sattuks.

Emale olid vastukarva mitmed läbi-mõtlemata tööalased uuendused. Ja aeg näitas, et tal oli nii mõneski asjas õigus. Näiteks aastate möödudes hakati uuesti raamatuid inventeerima ja ei pidanud suuri liigieraldussilte raamatu seljale kleepima.

Emast on alles jäänud palju kaustikuid väljakirjutistega raamatutest. Talle meeldis uute puhaste raamatutega tutvuda, teda häirisid määratud ja suitsulõhnalised raamatud. Kui ta mõnest raamatust vaimustusse sattus, siis ta ostis selle endale ja tõmbas tähtsamatele kohtadele tekstis punased jutid alla.

Kõik need ema harjumused on märkamatu mullegi omaseks saanud.

Lõpetuseks veidi isiklikumaid mälestusi emast.

Ta oli tõeline päikesenaine, optimistlik, uskudes armastusse ja inimese enda mõttejõusse. Tal oli tugev tahetejõud ja peale tööst eemale jäämist hakkas ta tegema ettevalmistusi, et ellu viia oma suurim unistus. Ta asus iseseisvalt ja Lauri Leesi telesaadete abil õppima prantsuse keelt. Aasta enne haigestumist teostaski ta oma kauaaegse unistuse: käis ära Pariisis. Praktiliselt ilma rahata, kaasas toiduks purgike meega. Aga nagu ikka tänu oma optimismile ja usule, et küll ta hakkama saab, istus tema kõrvale mees, kellele hoolas naine oli rohkesti head-paremat kaasa pannud, ning kes oma naabrit meelsasti kostitas.

Isegi võitluses raske haigusega suutis ta kolm kuud ajapikendust välja võidelda. Kuna kogu aeg olid peres rahaprobleemid, siis otsustas ta oma järgmise (viimase) pensioni-päevani vastu pidada, et meie sellest rahast ilma ei jääks. Matuseraha oli tal juba mitu aastat tagasi kõrvale pandud.

Emale mõistus oli selge kuni lõpuni, ta valis ise välja urni ja rääkis, kuidas matuseid korraldada. Ta ei soovinud peielauda. Juba aastaid varem oli ta tahtnud, et tema põrm tuhistatakse. Mulle meenub, kuidas ta rõõmustas, kui Tartusse krematoorium ehitati. Tänu sensitiiv Rein Marandile või haiglas antud rohtudele?, ei olnud emal õnneks suuri valusid nagu perearst ennustas.

Mul on meeles ema surmale järgnenud päeva hommik töö. Istusin üksinda kirjutuslaua taga. Äkki kuulen selgelt, et uksest käivad ja keegi tuleb, siis jääb kõik vaikseks ning kuulen südamepõhjast tulevat rasket ohet. Kuna tööruumist ma ei näinud välisust, läksin vaatama, kes tuli – äkki vajab vanem inimene abi. Aga mitte kedagi ei olnud!!! Mul oli tunne, et see oli minu ema vaim, kes käis raamatukoguga hüvasti jätmas.

Emale huvitasid usundid ja vaimsed õpetused. Ta uskus, et surm avab ukse hinge uuele kogemusele. “Non omnis moriar” – “Ma ei sure täiesti”. Nii kirjutas 1940. a. talle skaudist sõber Ilmar, kelle üks kirjadest oma kallile Lainele on avaldatud ka Kalju Roolaine raamatus “Skaudivoosina elu miiniväljadel” (lk. 23-27). See ladinakeelne piiblist pärit mõte jäigi minu ema elu motoks.

Täna kõiki, kes leidsid aega minuga oma mälestusi jagada ja jään ootama veel mälestuskilde inimestelt, kes teda tundsid ja veel mäletavad.

Lähte Raamatukogu juhataja **Eve Toots**

Konguta raamatukogu on tegutsenud 75 aastat

Aastal 1929 alustas Konguta kandis raamatute laenutamist Annikoru kaupluse omanik

Ühe raamatukogu lugu

Esimesed andmed Konguta raamatukogu olemasolust on aastast 1929. Raamatukogu on asunud Annikoru kaupluse omaniku Mühlbergi juures. Raamatuid andis välja kaupmees ise. Lugemise eest oli väike tasu.

Esimesed kirjalikud andmed Konguta raamatukogu olemasolust seisavad 1946. a. 11 detsembril Konguta raamatukogu nimele välja antud Kultuurharidusliku asutuse passis. Kirjas on raamatufond – 428 eksemplari, neist köitmist vajavad 200. Teenindada oli 9 küla, mille elanike arv oli 300. Asutuse juhataja oli **Artur Tõemets**. Veel on töötanud raamatukogus **Ellen Lepik** ja **Lehti Pedajas**. Alates 1959. a. alustas tööd Konguta raamatukogus **Vilma Liiv** (1922 – 1999).

Toon nüüd teieni väljavõtteid Vilma poolt koostatud raamatukogu kroonikast (1959-1981):

Aasta 1959

Külm ja tuisk. 14 jaanuari õhtupoolikul keeras väike "Gassike" Elva – Sangla maanteelt Konguta peale. Tee oli hangedes. Jõudsimel Konguta rahvamajani. Tuli- jaid võttis vastu kütmata kõle korter. Nii tulin ma tagasi oma kodukohta,

*Kust Kunagi sügisõhtu lumetuisus
õnne tabama viis tee
Aga õnn ei püsind kaisus,
tühjad peod jäid minule.....*

15. jaanuaril alustasin Konguta raamatukogu ülevõtmist seniselt rahvamaja juhatajalt **Johannes Arulalt**. Komisjonis oli veel Aru raamatukogu juhataja **Aksel Amon**.

Fondi lugesime kolm päeva, vahepeal soojendasime käsi elektripliidi kohal. Ja siis läks lahti tööks. Kirjandusõhtud, lastehommikud... Veel oli minu kohustuseks hoida korras näitlik agitatsioon valla punanurgas.

Kevad saabus ja lume alt tuli nähtavale majaümbrus. See oli sellise näoga nagu poleks siin keegi aastaid elanud. Silma jäi ka rahvamaja õues vanast ajast püsima jäetud tsemendtäärtega lampkast, kuhu kõikvõimalikku koli sisse oli loobitud. Leidsin kolile paragrahvi ja saatsin külmale maale. Asemele rammus muld ja kiviktaimla. Kui septembris Elva rajooni raamatukogu juhataja **Aime Lill** ja kultuuriministeriumi töötaja Siim külastasid Konguta raamatukogu, ütles viimane, et näeb vabariigi kultuuriasutuste juu-

VILMA LIIV: Raamatukoguhoidja 22 aastat kestnud tööd meenutab kroonika.

res esimest kiviktaimlat. Nii et siis "pioneer".

Aasta 1962

1962. a. algas sellega, et palusin järjekordselt külanõukogult raamatukogule kõrvalolevat punanurka. See tühjaltseisev ruum oli igati raamatukogu hoolduse all. Ettepanek ei läinud läbi, küll aga soovitas k/n sekretär Toover raamatukogu hoopis likvideerida. Töö läks ikka samas vaimus edasi.

Kultuuritööd loetakse mittetootvaks tööks. 20. septembrist 20. oktoobrini suunas k/n kõik kultuuritöötajad majandisse põllutööle, kusjuures põhikohalt töötasu ei säilinud.

Rõõmu tegi see, et Elva rajooni T/K esimees **Kurvits** lubas uued ruumid raamatukogule nn. punases majas.

Aasta 1963

Mis siis sellest aastast sõelale jääb? Praktikale tuli kaks tütarlast L.Kärgend ja S. Rämson. Enne tütarlaste kohaletulekut olid mul käes ka raamatukogu uue ruumi võtmed. Kolimine läks kiiresti. Erumäe kool saatis abiks suuremad õpi-lased, nad töid raamatud ettenähtud korras sülega. Õhtuks olin oma varanatukesega uues kodus ja nii ärev-õnnelik nagu kanaema, kellele üleöö tiiva alla siginenud perekond poegi.

Tõsi küll, suuremad üritused tuli ikkagi suunata rahvamajja. Kuid punanurk jäi tühjaks, külmaks ja kõledaks.

Sel aastal korraldas kultuuritöötajate a/ü ekskursiooni Lätti ja Leetu. Ütleb ju vanasõnagi: "Käi ringi ümber maja, oled targem kui see, kes paigal istub".

Aasta 1965

Meeldejääv rännuaasta.

Vabariiklik raamatukogutöötajate seminar-laager Paralepas. Oli neil päevil omajagu päikest, ka vihm ja vilu kimbutasid. Meri külje kõrval, tulid öösel "kotermannid" kimbutama. Mõni mees mõõtis mere sügavust, seda õnneks Hobulaiu rannikul. Ütlesid sügavuse olevat püksisääre pikkuselt. Aga raamatukogutöötajad on rahulik rahvas, seminari päevaplaanid said täis ja natuke kuhja peale ka.

Kultuuritöötajatele korraldas a/ü ekskursiooni marsruudil Kiiev- Odessa.

Raamatukogude töötajatega käisime kogemusi vahetamas Kohtla – Järve rajoonis.

Seminari korras külastasime Viljandi rajooni Õisu raamatukogu. L. Niilus oma raamatukoguga oli vabariigis kuulus. Sealsed töötajad olid ikka sellised, milliseid külaraamatukogudes vaevalt kuskil mujal olla võiks. Tundsin nukrust, miks ei võiks kõikjal olla haridus- ja kultuurikolled ühe katuse all? Miks ei võiks kultuuriasutused olla üks osa majandist?

Aasta 1967

Aastad veerevad. Uusi kirjanikke ja uusi teoseid voorib reas aegadest mööda. Mõni jääb hetkeks, mõni pikemalt meie aega peatuma. Mõnda kiidetakse, mõnda sarjatakse. Mis või kes satub arutelu teemaks, see sakitakse üksipulgi läbi. Meiegi võtsime sakkimisele kaks teost: R. Kaugveri "Nelikümmend küünalt" ja P. Kuusbergi "Südasuvel".

Aasta 1969

Eesti Raadio kuulutas välja raadiosaate "Õhtu raamatukogus". Plaanis oli anda igast rajoonist üks saade mingist raamatukogulikust üritusest. Kuidas esimene liisk langes Tartu rajoonile ja just Konguta raamatukogule, seda ma ei tea. Aga tähtsust määrati ja üritus tuli läbi viia, seda üsna lühikese ettevalmistusajaga. Selleks kavaks sai "Kirjad... kirjad...". Lugesime ajaloolisi kirju, vahepalaks muusika.

See oli esimene taoline üritus, polnud ju mingit eeskujut. Keegi meist ei teadnud, mida teha ja kuidas. Eks järgmistel oli lihtsam ja kergem.

Ekskursioonid toimusid Hiiumaale ja Leningradi. *Järg lk 11.*

75 aastat raamaturahva teenistuses: üritused, näitused, ekskursioonid, viktoriinid...

Algus lk 10. Ekskursioonid toimusid Hiiumaale ja Leningradi. Hiiumaast on meelde jäänud naerurohke anekdootide õhtu. Jutustajaid oli palju, kuid kõigest naljadest naljakam oli **Saima Nemvaltsi** jutustatud "Seatapmise lugu".

Aastad 1970-1973

*100 aastat V.I.Lenini sünnist.

*Ilukirjanduse valdkonnast kirjandus-õhtud Tšehhovile ja Vildelele.

*Raamatukogus oli sanitaarremont.

*Töö õpilastega: raamatukogutunnid, viktoriinid, vestlused.

*Ekskursioonid Taevaskojale, Vargamaele.

Aasta 1974

Juhan Liivi 110. sünniaastapäeva tähistamine. Aga selle läbiviimine jäi teiste hooleks. Mina võtsin nõuks elus esimest korda minna haiguspuhkusele ja seda neljaks kuuks. Nimelt jalgrattaga kukkudes murdsin jalaluu.

Nii olin ma tükk aega äralõigatud senisest tööhoost ja pean ütleva, et palju endisest ei olegi taastunud. Elu tuli edasi elada. Tegin seda, mis minule oli jäänud.

Aasta 1975

Aeg tegi oma töö.

Polnud minulgi mahti mõelda tagasi – nurjumistele, pidi vaatama edasi.

Aasta tuli rikas tähtpäevadest. Võis propageerida kirjandust igalt alalt. 30 aastat võidust fašismi üle, 35 aastat ENSV-d, rahvusvaheline naisteaasta, 450 aastat eestikeelset raamatut, lähenev NLKP 25 kongress.

Suurim ja kaalukam oli referaat "450 aastat eestikeelset raamatut", mis sai teoks valimispäeval rahvamajas. Selleks ajaks töid lugejad kokku arvukalt raamatuid möödunud aegadest, lisaks ajakirju ja väiketrükiseid. Lisasime neile kaasaja kirjanduse. Näituse kujundasime ajajärkudesse liigitatult.

Naisteaastat tähistasid stendid "Naine läbi aegade" ja "Nimekaid naisi".

Aasta 1976

Planeeriti raamatukogumaja lähedusse uue keskuse ehitamist. Maa mõõdistati, projekt kinnitati. Likvideeriti Erumäe 8-kl. kool.

Aasta 1977

Jaanuar tuli külm. Kuu esimesel poolel pidevalt üle kolmekümne püjala. Meelde jäi see periood vist sellepärast, et minu 55. sünnipäev langes sinna aega. Minu kaastöötajad külaraamatukogudest eesotsas rajooniraamatukogu töötaja Elle Tari-

kuga ja kultuuriosakonna juhataja Robert Noobliga käisid mind austamas. Anti üle aukiri ja kingitused. Ka külanõukogu rahvas pidas mind meeles.

Töö aga kestis edasi.

Aasta 1981

Noorte lugemise analüüs. Miks mõni noor inimene pole raamatust huvitatud?

Esiteks: Lapsepõlvest pole talle seda huvi sisendatud.

Teiseks: Koolis aetaks läbi ilma kohustuslikku kirjandust lugemata. On klassist klassi eksamid tehtud ja koolgi lõpetatud.

Kolmandaks: Neil tuleb lugemisel tõesti uni peale ja nad "magavad raamatu ära". Aga töö on nad tublid.

Kulla raamatukoguhoidja! Sinu missioon ja aktiivne propaganda ei kannud vilja. Nemad on aga oma tööülesanded täitnud, saanud selle eest preemiat. Ja oma preemiat nad sinuga ei jaga.

Analüüs sai tehtud.

***

1983 aastast asus Konguta raamatukogusse tööle **Imbi Härson**.

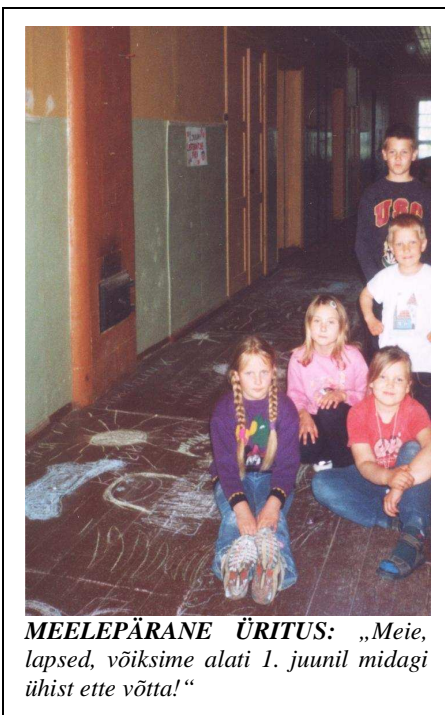
Ja mina, kes selle loo teieni tõi, asusin tööle 1985. aasta 26. veebruaril. Aga sellest juba järgmisel juubelil.

Õilme Kasetalu,

Konguta raamatukogu juhataja

Meerapalu raamatukogu tähistas lastekaitsepäeva

Võistlus „See vahva lapsepõlv“ tõi joonistama nii pisipõnnid kui gümnaasiumineid

MEELEPÄRANE ÜRITUS: „Meie, lapsed, võiksime alati 1. juunil midagi ühist ette võtta!“

Teorõõm

Lastekaitsepäeval toimus Meerapalu raamatukogu poolt korraldatud üritus. See oli omaloominguline pisikonkurss, mille pealkirjaks "See vahva lapsepõlv". Sellesarnast ettevõtet pole Meerapalu külas enne olnud.

Osavõtjateks olid kõik-kõik Meerapalu lapsed. Noorimaks oli osutunud minu 5-aastane väikevend Marten ja vanimaks osavõtjaks oli gümnaasiumitüdruk, kes samal ajal minul külas.

Üritusel joonistasime põrandale värviliste asfaldikriitidega lõbusaid pilte. Ning pärast jutustasime tehtud. Kristeli, Kätlini ja Hanna-Liisa joonistatud pildid olid enam-vähem sarnased – päike, tüdrukud mänguhoos, lilled, maja... Eks nad pea-aegu ühevanusedki – 6-, 8-, 9-aastased. Teistest erinevaim töö oli joonistatud Martenil. Tema pilt oli väga kirju ning iga kriips või täpp kujutas konkreetset eset, looma, paika. Oma pilti tutvustas Marten

meisterlikult. 10-aastase Kerdi töö pealkirjaks oli "Leiutis", mis küllaltki sarnanes autole. Vanematest osalejatest joonistas 13-aastane Janar "Tavalise pildi" ja 18-aastane Oksana "Õnneliku tomati". Mina joonistasin pildi järvest, loodusest. Kõikidele piltidele joonistati päike. Eks päike ikka sümboliseerib suve, vaheaegu ja õnnelikkude lapsepõlve.

Lõpu eel ootas osalejaid väike limpsija küpsiselauake, mille ääres arutlesime veelkord laialt lastekaitsepäeva tähtsusest.

Mõned päevad hiljem, 8. juunil autasustati külakoosviibimisel kõiki lastepäevast osavõtjaid ilusate ja huvitavate inglise keelsete raamatutega, mida Meerapalu raamatukogu sai kingituseks keskkogult. Kuna raamatuid oli ainult kuus, said kaks vanemat kalendermärkmiku.

Meie raamatukogu tähistab juba teist aastat lastepäeva. Selline üritus võiks saada traditsiooniks. Eks meie oleme lapsed nagu kõik teisedki, kellel on omad unistused ja soovid. Meie, lapsed, võiksime alati 1. juunil midagi ühist ette võtta!!!

Liis (12-aastane)

Neli ekskursioonipäeva Leedus - merevaigumaal

Rühm Tartumaa raamatukoguhoidjaid käis Leedus muljeterohkel huvireisil

Kodutanumast kaugemale

19.augustil kell 8.30 alustasime sõitu läbi Eesti ja Läti Leetu. Reisijuhiks oli Tiina Kattel, kel meie kõigi jaoks varutud reisikirjeldus, linnaplaan ja kaks lehekülge leedukeelset sõnavara.

Ekskursioonist osavõtjate seas oli inimesi väga erinevatest töövaldkondadest, nende seas 6 Tartumaa raamatukogutöötajat – Olga Haljaste, Sirje Leini, Maret Lukken, Siiri Ušakova, Õilme Kasetalu ja Aili Annast. Ailil oli koos tütre Annikaga.

Leedumaa ajalugu on väikeriigile omaselt kirev, vaatamata sellele, et riik ulatus kunagi Balti merest Musta mereni välja. Neil oma kuulsad vürstid, tänu kellele pannakse sealmail veel tänapäevalgi poisslastele sageli nimeks Mindaugas või Vytautas.

Labas, Lietuva! – Tere Leedu!

Esimene peatus oli Leedus Siauliai lähedal **Jurgaicio linnamäel**, kus sai oma silmaga vaadata müstilist ja imettegevat **Ristide mäge**. Nõukogude võimu ajal lükati siin paar korda ristid ümber, kuid leedulasi see ei heidutanud. Riste on siin tõenäoliselt mitu miljonit ja olev või tekkiv tuulehoog paneb nad alati vaikselt, veidi müstiliselt helisema.

Siia tulek on igale leedulasele tähtis ja püha.

LEEDULASTE PÜHAPAIK:
Ristide mäel on tõenäoliselt mitu miljonit risti, mis mõjuvad müstiliselt ja imettegevalt.

Ristide mäel

*Ristid, ristid, ristid ...
Mu hingehaavad jälle ...
Lahti kisti?*

Ei, nad iseenesest ...

avanesid ...

justkui palsamit ...

imendades ...

kahanesid ...

Siis ... äkki!

Kadusid jäägitult ...

Küllap peitub tõetera räägitus ...

*„Kui külastad Leedu linnas Jurgaicio's
Ristide mäge ...*

*tunned aitavat seletamatut väge,
müstilist ja imettegevat ...“*

Kas andestust paluda kelleltki soovid?

Kas kellelegi andeks anda ise proovid?

*Ehk ... kellegi lähedase jaoks midagi
palud?*

Või hoopis et ise

elukatsumustes oleks piisavalt taluv?

Sa oma sooviristi asetades siiras usus

*sinna,
võid rahumeeli eluteel edasi minna.*

Müstiline, müstiline ... Ristide mägi ...

tal' imeline vägi ...

Minuga kaasa sealt tuli üks väike ingel ...

hell-heledalt hea hakkas sest hingel...

Siiri Ušakova

Seejärel tutvusime päikeselinnas **Šiauliaiga** ning mõnetunnise sõidu järel saabusime **Palangasse**. Imeline oli see õhtune jalutuskäik mererannal imetledes muulil päikeseloojangut.

Eesti taasiseisvumispäeval Leedus

Eestis on täna **taasiseisvumispäev**.

Huvitav, huvitav, aga paistis, et peale kuue- seitsme ekskursioonist osavõtja „ei teadnud“ seda nagu mitte keegi. Bussi juurde minnes imestati, et miks Eestist saabuvatel turismibussidel sini-must-valged lipukesed on.

Teadjad „valgustasid“ siis teisigi reisi-kaaslasi. Kummaline, aga ei õnnitlenud ei giid, ei bussijuhidki mitte kedagi, erandiks võis ehk pidada vaid varahommikul kuskilt numbritoast vaikselt kostvat tuttavat hümni. Ju siis oli keegi selle saatekanali kuskilt üles leidnud!

Hommikul algas sõit **Klaipedasse**. Tutvusime lühikese linnaekskursiooni käigus ajaloolise sadamalinnaga, mille sümboliks on **Taravose Anike**. Seejärel olime valmis minema Leedule kuuluvale

Kura maasäärel osale. Külastasime **Smiltyne meremuuseumi**, kus soovi korral võis jälgida ka merelõvide ja delfiinide etendust. Loomulikult olime me selle fantastilise etenduse jälgijad! Saal rõkkas pidevalt tormilistest aplausidest. Nagu giid Tiina meile hiljem ütles, olid dresseerijad avaldanud tänu selle päeva erilisel sõbralikule publikule, sest merelõvid ja delfiinid esitasid kõik numbrid tõrkumata. Delfiinipere demonstreeris oma oskusi: mängiti palli, püüti rõngaid, visati palli korvi, tantsiti, lauldi ja isegi joonistati. Esinesid ka väikesed merelõvid. Bussis nähtud etenduse ja elamuste kohta arvamusi vahetades jõudsime Neringa keskusesse Nidasse, kus Parnidžio luitemäe tipust sai imetleda nn Leedu Sahhaara maalilist vaadet.

Tasapisi hakkas tibutama peent vihma, kuid see ei kahandanud üldsegi meie reisi- huvi ja jalutuskäiku omalaadsesse puuskulptuuride parki, mis kannab **Nõiamäe nime**. See on üks kõige ilusamatest parabolsetest Judokrantes'e düünidest. Mäenõlvakuid katavad iidised männid ja 42-meetrise düünikõrgendikuni viib käännuline, varjuline rada. See on eriline koht, müstilise ja reaalse maailma piir, kus sünnib fantaasia, tärkavad loomingulised jõud.

Jonas Stanjus – **Judokrante** metsnik – tundes ükskord seda atmosfääri, mõtles: miks ei võiks rahvuslikud meistrid kujutada puus muinasjutte ja legendide tege- lasi, kes on eksisteerinud sajandeid rahva- folklooris. 1979. a kogunesid Leedu puu- töölistes ja sepad esimest korda loomingulises laagris Kura säärel. Neil valmis 25 skulptuuri. Järgmisel aastal toimus veel üks kokkutulek ja aasta pärast kolmas. Nüüd, peaaegu igal aastal, sõidavad siia kokku meistrid, restaureerivad vanu skulptuure, loovad uusi. Ja kogu see soliidne pärandus – rohkem kui 80 skulptuuri metallidetallidega ja tammest – on meistrite kingitus Judokrante linnale, Leedule ja kõigile, kes kasvõi kordki on viibinud Nõidade mäel.

Loodus on justkui poolitanud düüni kaheks osaks: heledaks ja tumedaks. Al- guses on teerada lai, päikseline ja asu- tavad teda head muinasjututegelased: hiiglane Neringa; kaksteist venda – musta varest ja nende õde Elenute; kalur Kastitis ja truu naine, kes ootab oma meest – kalurit. Mäe kõrgendikul on aga Naglise ja Neringe muistendi kangelased. Edasi, peale „konnade vihma“, läheb teerada kitsamaks ja taevast justkui tumeneb. Siin algabki „kuratlikkus“. *Jürg lk 13.*

„Kohtumistel meenutame vahetevahel ikka toredaid Leedus kogetud reisielamusi.“

Algus lk. 12. Teelist varitsevad Zmei-Gorõnitšid, veel edasi isegi Põrguvärvad, mida läbib elutust sügavikust pääsenud Ljutsifer. Siis aga kireb kukk ja vaimud põgenevad, justkui polekski neid olnud. Teerada laieneb, taevas selgineb, justkui polekski midagi sellist olnud. Näed, et sinu ees on osavad pillimehed, tantsupaarid, kiiged ...

Õõbimispaika Palangasse tagasi sõites mõtiskles küllap igauks oma hinge- ja südamelähedasema puukuju üle, keda siin Nõidade mäel kohanud oli.

“Veel üks ime on sündinud! Päike on meiega!”

See päev oli reisi juhi poolt planeeritud puhkuspäevaks, et saaksime veidi rohkem linnaga tutvuda, **Palanga** mereannas augustikuu päikesekiirte soojust nautida, vahutavat lainetemängu jälgida, õhtusel muulil päikese-loojangut imetleda ning suvituslinna õõmelust ettekujutust saada.

Kui eelmisest õhtust jäi meid saatma vihm ja vähe oli neid, kel tõepoolest puhkepäeva päikselsus ja täielikku õnnestumisesse usku oli, siis hommikusöögi ajal pilve tagant välja piiluv päike hajutas nende skeptikute kahtlused. Reisi juht Tiinagi hüüdis rõõmsalt: “Veel üks ime on sündinud! Päike on meiega!”

Üheks selle päeva eesmärgiks oli ka üles leida kohalik raamatukogu, tutvuda sealse töökorraldusega. Palanga raamatukogu asus kesklinna peatänaval ühes suures kolmekorruselises majas koos lasteraamatukogu ja kunstigaleriiga. Oli avar, puhas ja täiesti traditsiooniline raamatukogu. Töötajad olid väga sõbralikud, kenad, noored naised, kes tutvustasid fondi ja tööruume. Kasutati kaartkataloogisüsteemi, mis oli osaliselt ka arvutis. See arvuti oli samas ka lugeja kasutuses, sest oligi ta ju üldse ainus osakonna arvuti. Elektroonilise laenutusega veel ei tegeldud, sest puudus õige programm ja takistas loomulikult ka arvutite vähesus.

Lasteosakonna ruum oli päikesepoolne, seega rõõmsam. Väljas oli ka laste joonistuste näitus. Ka sealsed raamatukogutöötajad kurtsid rahapuuduse üle raamatukogu tarbeks ja oma väikeste palkade üle. Samas aga olid nad omamoodi uhkedki tehtava töö üle, arvates et neil on hea ja naistele sobilik töö. Pikisilmi oodati

remonti (nii Kallastelilik!), et muuta oma raamatukogu ilusamaks, tänapäevasemaks, lugeja- ja külastajasõbralikumaks. Elektroonika poolest oleme neist ees, sest meil on internetipunktid ja korralik tööprogramm ning väga paljudes raamatukogudes toimub laenus samuti elektrooniliselt.

Kojusõidupäev

22. august oli kojusõidu päev. Hommikul külastasime Palanga **merevaigumuseumi**. Merevaigu värvide mänguile peitub piimvalkjast kuni sügava roostepruunini ja seda on kirjeldada raske, seda tuleb iseenesest näha. Oma kauni tooni ja sära saab merevaik alles töötlemisel. Huvitavamateks ja hinnalisemateks eksponaatideks peetakse arheoloogilistel väljakaevamistel leitud merevaigust kujukesi, mille loojateks on olnud leedulaste kauged esivanemad. Nende kujukeste vanus ulatub tuhandetesse aastatesse. Suuremates läbipaistvates merevaigutükides võib aga näha taimede ja putukate kivistisi. Merevaigukunst ongi Leedus saanud omaette kunstialaks. Terve rida kunstnikke valmistavad kauneid ehteid, mosaiike, pisiskulptuure. Merevaiku kasutatakse ka koos metalli ja puuga.

Merevaigumuseumi taga on kaunis

roosiaed ja suur park, mille paljud teed viivad liivaranda.

Kõige viimati külastasime aga kõigi armunute pühapaika **Birute mäe**.

Leedut jäävad meenutama tema rahvuslik stiil, kordatehtud majad, rahvuslikud vitspunutised, lillede rohkus tänavakaunistustes. Meelde jäävad ka rahvustoidud – kartulipannkoogid, *zeppelinid*... Suveniiridena on Leedule iseloomulikud keraamilised vaasid-kannud, merevaigust käevõrud, prossid, kõrvarõngad, sõrmused...

Viso gero Lietuva! – Kõike head, Leedu!

Tagasi Eestisse saabusime juba õhtuks. Tartu bussijaamas oli meil vastas Aili abikaasa, kes meid, Peipsiääre-kandi reisi-huvilisi raamatukogutöötajaid lahkelt oma autoga koduukseni sõidutas.

Kohtumistel meenutame vahetevahel ikka toredaid Leedus kogetud reisielamusi. Ja kes teab, ehk nii mõnigi Nõidade mäe legendi- või muistendikangelane osutub tulevikus ka “Meie Lehe” külaliseks või jutustajaks.

Siiri Ušakova Kallastelt
Olga Haljaste Varalt
Sirje Leini Koosalt
Maret Lukken Ilmatsalust

KÜLASKÄIGUL PALANGA RAAMATUKOGUSSE: Meie raamatukoguhoidjad tutvustasid, et Eestis on olnud raamatukogunduse areng tormilisem.

Toimetuse e-postkast: Tervitused Lääne- Virumaalt Muuga raamatukogust!

Väga tore on end teie maakonnas toimuvaga "Meie Lehe" vahendusel kursis hoida. Jõudu ja jaksu lehe koostamiseks! Eriti meeldis mulle muidugi mälumängu osa ja päris kosutav oli end raamatutes tuhnimas leida – mis sellest, et hiljem leidsin ühest raamatust kõik küsimused ja vastused.

Teie uut lehte ootama jäädes Muuga raamatukogu juhataja Maarika Lausvee.

Mälumängust "Uhke ja hää on palju teada"

Kokkuvõte

Täname kõiki mälumängus nii mõtte kui teoga osalenuid, võitjateks osutusid **Heli Nemvalts Kuuste raamatukogust ja Maarika Lausvee Muuga raamatukogust. Önnitleme!**

Tähtsam, kui ise kõike teada, on teada, kust midagi teada saab – õpitud tarkus Viljandi Kultuurikooli päevilt. Seekord tuli tähelepanelikult läbi lapata aastal 2003 ilmunud 606-leheküljeline "Mnemo-turniir. 3000 küsimust ja vastust. Ja siin kõik vastused ongi...

Vastused mälumängu esimese vooru küsimustele

1. Kes Eesti rahvusliku ärkamisaja suurkujudest toonitas raamatute tähtsust öeldes: "Kahte kappi on ühetasa majas tarvis, leivakappi ja raamatukappi"?

Johann Voldemar Jannsen (lk.9).

2. Teadupärast oli värvikombinatsioon sini-must-valge nõukogude ajal Eestis põlu all. Kus aga kasutati seda värvikombinatsiooni legaalselt juba alates 1984. aastast?

Ornitoloogias, kotkaste rõngastamisel pandi jalale sini-must-valge rõngas (lk. 55).

3. See noor kirjanik tundis hästi vaesema rahva elu, sellepärast äratasid tema realistlikud lühijutud nii lugejate kui ka teiste kirjameeste tähelepanu. Ajal, mil kirjanik oli vabatahtlikuma Vabadussõjas, ilmus Tartus 1919.a. tema lühijuttude kogumik "Lendavad sead", mis sõjaaja vaesusest tingituna oli trükitud A.le Coqi õllefabriku pudelisiltide pognaile. Kes oli see kirjanik?

Albert Kivikas (lk. 161).

4. Kellele Eestimaal on püstitatud ja seisab praegugi suurim graniitmonument, mis kaalub 18 tonni?

Jakob Hurt (lk. 55)

5. Kui Kalev sõitis Lindale kosja, toodi kuulsa külalise auks lauale kaks vaagnat, ühel olid puuviljad, teisel aga/.../ Mis?

Mesi kui ilu ja jõu sümbol (lk.39).

6. Mis on O. Lutsu "Kevadest" tuttava Tõnissoni eesnimi?

See jääbki lugejale mõistatuseks (lk. 15).

7. Kui 1944.a. sügis pillutas eestlasi laiali mööda maailma, sattus suur osa neist Saksamaale Geislingeni põgenike-laagrisse. Laagris korraldati eestikeelsete raamatute loendus, millele vastas 171 isikut 402 kaasavõetud trükise kohta. Palju oli sõnastikke ja õpikuid. Ilukirjandust oli kaasas 90 raamatut, neist 48 erinevat nimetust Kelle teost oli kaasa võetud enim, koguni 7 eksemplari? Lisada võiks, et see kaasajalgi tundub eesti romaan sobis väga hästi põgenikelaagri nukrat elu pisutki elavdama.

A. Gailit "Toomas Nipernaadi" (lk.13).

8. "Estonia" teatrihoone ehitust toetasid oma säästudest paljud eestlased. Ent kes oli see mees, kes astus kerkivate müüride juurde, võttis riided seljast, langes põlvile ja ütles: "Kallis kodumaa! Anna andeks, et ma vaene olen ja sulle midagi suurt ei või templi ehitamiseks annetada, aga ma annan, mis mul on"?

Juhan Liiv (lk. 65).

9. Kes oli see kuulus Eesti kirjanik, kes tundis üsna halvasti õigekirja? Ühele oma kolleegile raamatut kinkides kirjutas ta tiitellehele "Kallile kollekile..."

Juhan Smuul (lk.157).

10. Mis usundi usutunnistus kõlab järgnevalt: "Mina usun homsesse päeva. Mina usun, et homme päev on parem tänasest. Mina usun, et homme päev on parem tänasest siis, kui mina selleks kaasa aitan"?

Taara usk (lk. 57).

Vastused mälumängu teise vooru küsimustele

1. Kaasaegsed on meenutanud, kuidas Eduard Vilde 23-aastasena Postimehes töötades oli kord "Vanemuise" einelauas midagi enda järel nõõri otsas vedanud, endamisi kõneldes: "Olen ma su järel küllalt jooksnud, jookse nüüd kord ka minu

järe!" Mis see oli, mida Vilde enda järel lohistas?

100 rublane rahatäht (lk. 179).

2. Kõik me teame hüüatust Juhan Liivi jutustusest "Peipsi peal": "Jaak, maa, kurat, jalad juba põhjas!" Mis oli aga hüüdjaja nimi?

Ristiotsa Rein (lk. 273).

3. Kes oli see Eesti kirjanik, kes tõlkis saksa keelest eesti keelde "Perekonnavalsi" ehk "Ühe vanamehe loo" sõnad?

August Kitzberg (lk. 217).

4. Mis on Kõrboja Anna perekonnanimi?

Kivirist (lk.181).

5. Pikka aega on vaieldud, eriti seoses arutamismetoodikaga, kus on Euroopa keskpunkt. Mis riigis ja kus see asub?

Leedus, umbes 25 km Vilniusest põhja pool, Euroopa pargis (lk. 211).

6. Mis on omapärast eestikeelsete numbrite nimetustes võrreldes teiste Euroopa keeltega, näiteks saksa-, inglise- ja venekeelsete nimetustega? Mis häälik, täht esineb haruharva?

Kuni miljardini ei esine "r" tähte (lk. 495).

7. Sini-must-valge värvikombinatsioon on veel vaid ühe riigi lipu peale Eesti. Mis riigi?

Botswana (lk.495).

8. 12. juunil 1925 kinnitati Riigikogus Eesti Vabariigi riigivapp. Kõigile kolmele lõvile anti oma tähendus: ülemine tähistas Lembitu-aegset vabadusvõitlust, alumine Vabadussõda. Mida tähendas keskmine lõvi?

Jüriöö ülestõus (lk.389).

9. Mil viisil treenis Karl Marx oma mälu?

Õppis pähe värsse temale tundmatus keeles, K.Marx valdas ca 20 keelt (lk. 209).

10. Missugust kirjaliikku teksti on täiesti võimatu tõlkida teise keelde?

Ristsõna (lk. 341).

**Aasa Sulg,
Hele Ellermaa**

Millest kirjutab järgmine Meie Leht?

„Septembri alguses haigena kodus olles lugesin ühe hooga läbi Sandra Otsuse äsja ilmunud raamatukese Jäned nõiast,“ jagab lugemiselamust Lähte raamatukogu juhataja Eve Toots. „Alternatiivmeditsiini ja rahvaravi ajakirjast "Kolmas Silm" meeldejäädud autor kirjeldab värvikalt oma kohtumisi sõnaka ravija ja selgeltnäigija Ille Lepasepaga.“ Kirjutaja sõnul oli Sandra Otsuse raamat õpetlik ja mõnus lugemine.

Õlatundest raamatukogutöötajate vahelistes suhetes mõtiskleb Rõngu raamatukogu juhataja Laine Meos. Aasa Sulg Mellistest on kirjutanud toreda loo, kuidas Koit Nerva raamatu lugemine kinkis talle optimistlik - humoristliku meeleolu.

"Meie Lehele" andsid sisu ja vormi Hele Ellermaa, Heikko Ellermaa, Toivo Ärtis.

Toimetuse e-post: meieleht@hot.ee
Toimetuse telefon: 7414306

„Avastad raamatukogu – avastad maailma“

Valik raamatukogupäevade üritusi Tartumaa raamatukogudes

Kõige värskem info Tartumaa raamatukogudes toimuvast veebilehel:

<http://tmk.tartuvv.ee/tmk/>

Ilmatsalu

20. okt: ettelugemispäev lasteaia- ja algklasside lastele.

21. okt: laste joonistusvõistlus ja pärast näituse väljapanek "Minu lemmik...".

22. okt: "Tahan kõike teda" näitus laste aimeramatutest.

22. okt: kohtumine kodukandi kultuuritegelase Helder Jõgiojaga.

27. okt: matk "Linnuteele" laste raamatusõprade ringi liikmetega.

29. okt: raamatukogupäevade lõpetamine, kokkuvõtete tegemine.

Järvelja

20. okt: kohtumine Enn Vainoga.

Härma

20. okt: ettelugemispäev "Lastekirjandus päästab maailma" + hõimurahvaste jutte.

21. okt: Eesti raamatu päevaks kohtumine Heiki Vilepiga.

22. okt: hõimupäevade kohtumine + näitus alates 6. okt.

28. okt: infootsing internetist (3-liikm. võistkonnad).

Koosa

20. okt: ettelugemispäev

22. okt: kell 13.00 "Tule ma arstin su valu..." – näituse avamine, Kallaste raamatukogu loovusringi kollaažitööd Juhhan Liivi luulele.

22. okt: Koosa küla koduloo taas-elustamise päev.

Kuuste

20. okt: traditsiooniline kodukandi kirjaniku Kalju Kanguri sünniaastapäevale pühendatud laste etlusvõistlus.

Kõrveküla

21. okt: luuleõhtu Bernhard Kangro luulest – Anne Maasik ja Heiki-Rein Veroman.

Laeva

20. okt: üle-eestiline ettelugemispäev Laeva lasteaia nooremale ja vanemale rühmale.

Väljapanek "Edgar Valteri maailm".

23. okt: Eesti raamatu päev. Raamatututvustus "Igas talus oma taar. Rahvapärismi Kursi ja Äksi kihelkonnast".

Lohkva

23. okt: kell 12 etlemisvõistlus "Luule meis endis – loeme lemmikluulet" (koostöös Lohkva Noortekeskusega).

23. okt: kell 15.00 "Saagem tuttavaks: Merle Jääger – näitleja, luuletaja, raamatuillustraator".

Koolivaheaja vältel H. Chr. Anderseni instseneeringu proovid.

Luunja

19. okt: kohtumine kirjanik Heiki Vilepiga.

27. okt: lemmikloomade omamine, selle rõõmud ja mured – külla tuleb ajakirja "Lemmik" peatoimetaja Kaie Päike.

Nõo

20. okt: ettelugemispäev: kunstiringi lastele loeme ette muinasjutu ja nemad joonistavad kuuldu põhjal pildi; pildid köidame raamatuks.

20 - 30. okt: näitus: "Avastad raamatukogu – avastad maailma".

23. okt: luulehommik: „Miks pean ma vaikima?“ – kohtumine Valgamaa luuletaja Tiina Jakobsoniga.

Rõngu

20.-30. okt: helkurite näitus.

20. okt: Pokulugude lugemine.

22. okt: Eesti raamatu päev – näitus „Tähti taevas ja raamatus“.

22. okt: raamatukoguhoidja elukutsest 9. klassile, grupidööd – raamatukogust materjali otsimas.

27. okt: lasteaialaste külaskäik raamatukogusse.

Teedla

20. okt: reisihuvilistele jutustab Sulev Kuus oma Ameerika reisimuljetest.

22. okt: eesti muinasjutud – ettelugemispäev.

25. okt: „Linnud, loomad erinevatelt mandritelt“ – raamatunäitus.

27. okt: joonista oma lemmikraamatu tegelane.

29. okt: joonistuste näitus.

Tõrvandi

14. okt: Edgar Valteri juubeli tähistamine.

Vara

20. okt: ettelugemispäev.

20.-22. okt: Vara põhikooli lapsed külastavad raamatukogu, tutvutakse kihelkonnapäevade materjalidega, näitustega.

21. okt: pensionäride koosviibimine „Minu selle suve kirjanduselamus“.

28. okt: „Lemmikloomad ja meie“ – kohtuma tuleb väikeloomakliinikust loomaarst Merike Lüüdik koos lemmikutega. (minijänesed, tšintšiljad, pisinärlised jt).

Kavas on vastavasisulise kirjanduse tutvustus, fotonäitus „Lemmikud meie keskel“, joonistusvõistlus.

05. nov: raamatukogundustegelase Aleksander Sibula 120. sünniaastapäeva tähistamine.

Võnnu

20. okt: ettelugemispäev – Heiki Vilep "Vaikuse hääled".

21. okt: Edgar Valteri 75. sünnipäeva tähistamiseks maskiball – Pokutrall.

Võõpste

26.- 30. okt: äljapanek "Euroopa Liidu rahvad ja nende muinasjutud".

20. okt: ettelugemispäeval kellaviitee eesti luulega.

26. okt: lasteüritus "Maailma avastamas". Kavas on: Reisimuljeid Soomest ja Rootsist. Sõpruskoolidel külaskäigust muljetavad Mariliis, Kai, Kati ja Maarika.

Plaanis on esitada lühinäidend "Kaas- aegne Punamütsike".

Septembris-oktoobris lahendasid lapsed raamatukogus informiini ning tulemused teemataavaks sellel üritusel.

Ulila

Raamatunäitus "Avastad raamatukogu – avastad maailma".

Uula

Kohtumine Kati Murutariga.

Kõige värskem info Tartumaa raamatukogudes toimuvast veebilehel:

<http://tmk.tartuvv.ee/tmk/>